

به نام خدا

درس سیستم‌های عامل

نیم‌سال دوم ۰۱-۰۰

دانشکده مهندسی کامپیوتر

دانشگاه صنعتی شریف

مدرس مهدی خرازی

تمرین یک فردی

موضوع ساخت یک شل

موعده تحویل ساعت ۲۳:۵۹ پنج‌شنبه ۱۲ اسفند ۱۴۰۰

با سپاس از دستیاران آموزشی محمد حدادیان، مریم ابراهیم‌زاده و صبا هاشمی

اقتباس شده از CS162 در بهار ۲۰۲۰ در دانشگاه کالیفرنیا، برکلی

در این تمرین، یک شل^۱ مشابه بش^۲ در ماشین مجازی خود را خواهید ساخت. هدف یک شل این است که به کاربر یک واسط جهت ارتباط با سرویس‌های سیستم عامل، که شامل مدیریت پرونده‌ها و پردازش‌ها می‌شود، ارائه دهد. شل‌ها می‌توانند تعاملی^۳ یا غیرتعاملی^۴ باشند. به عنوان مثال، هنگامی که یک اسکریپت بش اجرا می‌کنید، به طور غیرتعاملی از بش استفاده می‌کنید. اجرای دستور `bash` بدون آرگومان یا با پرچم `-i` بش را در حالت تعاملی اجرا می‌کند. هسته سیستم عامل^۵ مستندات بسیار مفیدی جهت ساخت شل‌ها فراهم نموده است. با ساخت یک شل برای خودتان با این رابط‌ها بیشتر آشنا خواهید شد و احتمالاً اطلاعاتی پیرامون سایر شل‌ها نیز کسب خواهید نمود.

۱ راه‌اندازی مقدمات

به ماشین مجازی خود در Vagrant وارد شوید و دستورهایی زیر را اجرا کنید:

```
1 $ cd /home/vagrant/code/handouts
2 $ git pull origin
```

هم چنین می‌توانید در پوشه‌ی تمرین‌های فردی خود از دستور

```
1 $ git pull handouts master
```

برای بارگیری پرونده‌های مربوط به این تمرین از مخزن `handouts` استفاده کنید. ما کدهای اولیه مورد نیاز برای ساخت شل را به همراه یک میک‌فایل^۶ در پوشه `hw1` در اختیار شما قرار داده‌ایم. این کدها، شامل قطعه برنامه‌ای می‌شوند که یک رشته را دریافت می‌کند و آن را به کلمات، تقسیم می‌کند. به منظور اجرای شل می‌بایست دستورهایی زیر را اجرا کنید:

```
1 $ make
2 $ ./shell
```

همچنین به منظور خاتمه دادن به اجرای شل پس از شروع آن، می‌توانید `quit` را تایپ کرده و یا `CTRL-D` را فشار دهید.

۲ پشتیبانی از فرمان‌های `cd` و `pwd`

ساختار کد شل شما یک نگارنده^۷ برای فرمان‌های داخلی^۸ دارد. در واقع هر شل یک مجموعه از فرمان‌های درونی دارد که کارکردهای مربوط به خود شل هستند و نه برنامه‌های خارجی. مثلاً فرمان `quit` به عنوان یک فرمان داخلی پیاده‌سازی شده است زیرا این فرمان خود شل را از اجرا خارج می‌کند. این شل که هم اکنون در اختیار شماست تنها دو فرمان داخلی دارد. فرمان `?` که منوی راهنما را نشان می‌دهد و فرمان `quit` که شل را می‌بندد.

در اولین بخش تمرین، شما قرار است فرمان جدید `pwd` را به مجموعه فرمان‌های داخلی اضافه کنید، که مسیر پوشه فعلی را در خروجی استاندارد چاپ کند. سپس فرمان درونی جدید `cd` را به فرمان‌های درونی شل اضافه کنید که یک ورودی از جنس مسیر (مثلاً `/first/dir`) می‌گیرد و مسیر کاری فعلی شل را به آن تغییر می‌دهد.

راهنمایی: از `chdir` و `getcwd` برای ایجاد تغییرات لازم در فایل `shell.c` استفاده کنید. پس از افزودن این دو فرمان کد شل خود را پوش کنید:

```
1 $ git add shell.c
2 $ git commit -m "Add basic functionality into the shell"
3 $ git push origin master
```

توجه: به عنوان یک قانون کلی، بهتر است در تمام مراحل کد خود را به صورت مرتب کامیت کنید، زیرا با این کار می‌توانید در صورت نیاز، به نسخه‌های قبلی از کد خود بازگردید.

¹shell
²bash
³interactive
⁴non-interactive
⁵kernel
⁶makefile
⁷dispatcher
⁸built-in commands

۳ اجرای برنامه

اگر تلاش کنید چیزی در شل تایپ کنید که از فرمان‌های داخلی نباشد، یک پیام مبنی بر اینکه شل نمی‌داند چگونه باید برنامه را اجرا کند مشاهده خواهید کرد. طوری شل خود را تغییر دهید که هر گاه فرمان اجرای برنامه‌ای را به آن بدهید، بتواند آن را اجرا کند. اولین کلمه فرمان، نام برنامه و مابقی کلمات ورودی‌های برنامه خواهند بود. فعلاً می‌توانید اینگونه در نظر بگیرید که کلمه اول، نشانی کامل^۹ برنامه است؛ بنابراین به جای اجرای `wc` باید `/usr/bin/wc` را اجرا کنید. در بخش بعدی تلاش خواهید کرد که به جای پشتیبانی از آدرس کامل برنامه، پشتیبانی از نام ساده آن (`wc`) را پیاده‌سازی کنید. شما باید تنها از توابع تعریف شده در `tokenizer.c` برای جداسازی و شکستن متن ورودی به کلمات بهره ببرید. پس از پیاده‌سازی این گام قادر خواهید بود که برنامه‌های مشابه زیر را اجرا کنید:

```
1 $ ./shell
2 O: /usr/bin/wc shell.c
3 77 262 1843 shell.c
4 1: exit
```

وقتی شل بخواهد یک برنامه را اجرا کند، باید با فراخوانی یکی از توابع خانواده `exec` یک پرده فرزند فورک^{۱۰} کند. همچنین پرده والد باید تا اتمام کار پرده فرزند صبر کرده و سپس منتظر فرمان‌های بعدی باشد.

۴ تفکیک‌پذیری مسیرها

احتمالاً تاکنون متوجه شده‌اید که تست کردن شل در قسمت قبل بسیار سخت بود، زیرا باید مسیر کامل هر برنامه را وارد می‌کردید. خوشبختانه هر برنامه‌ای و از جمله آن‌ها برنامه شل، به یک مجموعه از متغیرهای محلی^{۱۱} دسترسی دارند که به صورت یک جدول هش^{۱۲} از زوج مرتب‌های کلید و مقدار سازماندهی شده‌اند. یکی از این متغیرهای محلی متغیر `PATH` است. شما می‌توانید این متغیر را بر روی ماشین مجازی خود چاپ کنید (توجه کنید که از بش برای این قسمت استفاده کنید نه از شل دست‌ساز خودتان):

```
1 $ echo $PATH
```

که خروجی آن مشابه زیر است:

```
1 $ /usr/local/sbin:/usr/local/bin:/usr/sbin:/usr/bin:/sbin:/bin:...
```

وقتی بش یا هر شل دیگری، بخواهد یک برنامه مانند `wc` را اجرا کند، در تمام مسیرهای موجود در متغیر محلی `PATH` به دنبال برنامه‌ای با نام `PATH` می‌گردد و اولین برنامه‌ای که پیدا کند را اجرا می‌کند. هر پوشه در `PATH` با استفاده از علامت `:` از سایرین جدا می‌شود. حال باید شل دست‌ساز خود را چنان تغییر دهید که از متغیر محلی `PATH` استفاده کرده و برنامه را با نام ساده آن نیز اجرا کند. توجه ۱: باید کماکان از نوشتن مسیر کامل برنامه نیز پشتیبانی شود. توجه ۲: به هیچ وجه از `execvp` استفاده نکنید وگرنه نمره‌ای به شما تعلق نخواهد گرفت. در عوض می‌توانید از `execv` استفاده کرده و مسیرهای موردنیاز را خودتان بسازید.

۵ هدایت ورودی/خروجی‌ها

گاهی می‌خواهیم یک برنامه به جای کار کردن با ورودی و خروجی استاندارد، ورودی خود را از یک پرونده بخواند یا خروجی خود را در یک پرونده بنویسد. دستور `[process] > [file]` به شل می‌گوید که خروجی استاندارد پرده باید در یک پرونده نوشته شود. به طور مشابه دستور `[process] < [file]` به شل می‌گوید که محتوای پرونده را به عنوان ورودی استاندارد پرده به کار ببرد. شما باید شل خود را به گونه‌ای تغییر دهید که از هدایت^{۱۳} کردن ورودی و خروجی استاندارد به پرونده‌ها پشتیبانی کند. نیازی به پشتیبانی از هدایت فرمان‌های داخلی شل (مثلاً `pwd`) ندارید. همچنین نیازی به پشتیبانی هدایت از `stderr` یا الحاق کردن^{۱۴} به پرونده‌ها (`[process] >> [file]`) نیست.

^۹ full path

^{۱۰} fork

^{۱۱} environment variables

^{۱۲} HashTable

^{۱۳} redirect

^{۱۴} append

فرض کنید که همواره پیرامون دو نویسه $>$ و $<$ فضای خالی وجود دارد. توجه کنید که `[file]` $<$ یا `[file]` $>$ به عنوان ورودی (یعنی در `argv`) به برنامه‌ها پاس داده نمی‌شوند.

۶ کار با سیگنال

اکثر شل‌ها به ما اجازه می‌دهند که اجرای پردازنده‌ها را با فشردن برخی کلیدهای خاص مانند `CTRL-C` یا `CTRL-Z` با وقفه مواجه کرده یا کلاً متوقف کنیم. این کلیدها با فرستادن سیگنال به زیرپردازنده^{۱۵}های شل کار می‌کنند. برای مثال با فشردن `CTRL-C` یک سیگنال `SIGINT` ارسال می‌شود که معمولاً برنامه در حال اجرا را متوقف می‌کند و با فشردن `CTRL-Z` یک سیگنال `SIGTSTP` ارسال می‌شود که معمولاً برنامه در حال اجرا را به حالت پس‌زمینه^{۱۶} می‌برد. اگر در حال حاضر این کلیدها را بر روی شل خود به کار ببرید، سیگنال‌ها به پردازنده خود شل ارسال می‌شوند و این آن چیزی نیست که ما به دنبالش هستیم. مثلاً وقتی شما با فشردن `CTRL-Z` می‌خواهید یک زیرپردازنده از شل را متوقف کنید، خود شل نیز متوقف می‌شود. در حالی که ما می‌خواهیم سیگنال‌ها فقط روی زیرپردازنده‌های شل تأثیر بگذارد.

۱.۶ مثال: شل در شل

با استفاده از یک مثال می‌خواهیم بهتر متوجه عملکرد درست سیگنال‌ها در شل شویم. در این مثال از دو دستور `ps` و `jobs` استفاده می‌کنیم. دستور `ps` به ما اطلاعاتی درباره‌ی تمام پردازنده‌های در حال اجرا روی سیستم می‌دهد و دستور `jobs` لیستی از برنامه‌هایی که توسط شل فعلی مدیریت می‌شوند را نشان می‌دهد.

با وارد کردن دستورات زیر را در ترمینال ماشین مجازی خود، می‌بایست خروجی‌های مشابهی را مشاهده کنید:

```
1 vagrant@development ~ $ ps
2  PID TTY          TIME CMD
3 2672 pts/0    00:00:00 bash
4 13096 pts/0    00:00:00 ps
5 vagrant@development ~ $ sh
6 $ ps
7  PID TTY          TIME CMD
8 2672 pts/0    00:00:00 bash
9 13097 pts/0    00:00:00 sh
10 13098 pts/0    00:00:00 ps
```

در این قسمت ما با استفاده از دستور `sh`، یک شل بورن^{۱۷} درون شل بش خود آغاز کرده‌ایم.

```
1 $ cat
2 hello
3 hello
4 ^Z
5 [1] + Stopped      cat
6 $ ps
7  PID TTY          TIME CMD
8 2672 pts/0    00:00:00 bash
9 13097 pts/0    00:00:00 sh
10 13102 pts/0    00:00:00 cat
11 13103 pts/0    00:00:00 ps
```

توجه کنید که با فشردن `CTRL-Z` ما برنامه‌ی `cat` را متوقف کردیم در حالی که دو برنامه‌ی `sh` و `bash` به اجرا ادامه دادند.

```
1 $ jobs
2 [1] + Stopped      cat
3 $ fg
4 cat
```

¹⁵subprocess

¹⁶background

¹⁷Bourne shell

```

5 world
6 world
7 ^C
8 $ ps
9 PID TTY          TIME CMD
10 2672 pts/0    00:00:00 bash
11 13097 pts/0    00:00:00 sh
12 13237 pts/0    00:00:00 ps
13 $ exit
14 vagrant@development ~ $

```

در این قسمت با دستور `fg` به اجرای برنامه‌ی متوقف شده‌ی `cat` ادامه داده‌ایم و با فشردن `CTRL-C` این برنامه را به طور کامل متوقف کرده‌ایم. همان‌طور که می‌بینید، این سیگنال نیز تاثیری بر روی دو برنامه‌ی شل دیگر نداشته است. ما نیز می‌خواهیم سیگنال‌هایی داشته باشیم که تنها بر روی زیرپردازه‌هایی که شل ایجاد کرده است اثر بگذارند. قبل از توضیح نحوه‌ی انجام این کار، قصد داریم پیرامون چند مفهوم در سیستم‌عامل‌ها بیشتر صحبت کنیم.

۲.۶ گروه‌های پردازش

می‌دانید که هر پردازش یک `pid` یکتا دارد. اما هر پردازش یک `pgid` مخصوص گروه خود را هم داراست که یکتا نیست و به صورت پیش فرض همان `pgid` پردازش والد است. پردازش‌ها می‌توانند شناسه‌ی گروه خود را دریافت و مقداردهی کنند و این کار به کمک دستورهای `getpgid()` و `setpgid()` یا `getpgrp()` و `setpgrp()` انجام می‌پذیرد. در نظر داشته باشید که وقتی شل شما یک برنامه‌ی جدید را شروع می‌کند، آن برنامه ممکن است نیاز داشته باشد که چند پردازش دیگر درست عمل کنند. تمام این پردازش‌ها `pgid` مشابه پردازش اصلی را ارث‌بری می‌کنند. بنابراین ایده‌ی خوبی به نظر می‌رسد که هر زیرپردازش شل را در گروه مربوط به خودش قرار دهید و با این کار سازماندهی آنها را آسان‌تر کنید. توجه: هر وقت زیرپردازش‌ای را به یک گروه جدید مخصوص به خودش منتقل می‌کنید، `pgid` آن باید با `pid` برابر باشد.

۳.۶ ترمینال پیش‌زمینه

هر ترمینال یک `pgid` مربوط به گروه پردازش‌های پیش‌زمینه^{۱۸} دارد. وقتی `CTRL-C` را تایپ می‌کنید، ترمینال یک سیگنال به هر پردازش‌ای که در گروه پردازش‌های پیش‌زمینه باشد ارسال می‌کند. می‌توانید گروه پردازش‌هایی که در پیش‌زمینه ترمینال قرار دارند را با دستور زیر تغییر دهید:

```
1 tcsetpgrp(int fd, pid_t pgrp)
```

در حالت ورودی استاندارد، `fd` باید صفر باشد.

۴.۶ آشنایی با سیگنال‌ها

سیگنال‌ها پیام‌های ناهمگامی^{۱۹} هستند که به پردازش‌ها فرستاده می‌شوند و با شماره‌ی سیگنال شناسایی می‌شوند. اسامی سیگنال‌ها با `SIG` آغاز می‌شود و معمولاً با عملکردشان متناسب است. برخی از سیگنال‌ها عبارتند از:

- `SIGINT`: با تایپ `CTRL-C` فرستاده می‌شود و به صورت پیش‌فرض برنامه را متوقف می‌کند.
- `SIGTERM`: کلید میانبری برای این سیگنال وجود ندارد و بصورت پیش‌فرض برنامه را متوقف می‌کند؛ اما برنامه‌ها به صورت جدی‌تری نسبت به این سیگنال واکنش می‌دهند.
- `SIGQUIT`: با تایپ `CTRL-\` فرستاده می‌شود و مشابه `SIGTERM` رفتار می‌کند. علاوه بر آن این سیگنال تلاش می‌کند که یک برگرفت از حافظه^{۲۰} قبل از خروج تولید کند.
- `SIGKILL`: کلید میانبری برای این سیگنال وجود ندارد. همچنین این سیگنال به اجبار برنامه را متوقف می‌کند و نمی‌تواند توسط برنامه لغو^{۲۱} شود؛ در حالی که بیشتر سیگنال‌ها می‌توانند توسط برنامه نادیده گرفته شوند.

¹⁸foreground

¹⁹asynchronous

²⁰core dump

²¹override

- SIGTSTP: با تایپ **CTRL-Z** فرستاده می‌شود و بصورت پیش فرض برنامه را موقتاً متوقف می‌کند. در بش اگر این کار را انجام دهید، برنامه کنونی موقتاً متوقف شده و بش شروع به دریافت فرمان‌های بیشتر می‌کند.
- SIGCONT: اگر دستور **fg** یا **%NUMBER fg** را در بش وارد کنید، این سیگنال فرستاده می‌شود. این سیگنال اجرای یک برنامه موقتاً متوقف شده را ادامه می‌دهد.
- SIGTTIN: این سیگنال به پردازنده پس‌زمینه‌ای که تلاش به خواندن ورودی از صفحه کلید می‌کند فرستاده می‌شود. چون پردازنده‌های پس‌زمینه نمی‌توانند ورودی از صفحه کلید را بخوانند، به صورت پیش فرض این سیگنال برنامه را موقتاً متوقف می‌کند. وقتی شما پردازنده پس‌زمینه را با SIGCONT به حالت ادامه اجرا در می‌آورید و آن را به حالت پیش‌زمینه می‌برید، می‌تواند مجدداً ورودی را از صفحه کلید بخواند.
- SIGTTOU: این سیگنال به پردازنده پس‌زمینه‌ای که تلاش به نوشتن خروجی در ترمینال می‌کند، فرستاده می‌شود درحالی‌که پردازنده پیش‌زمینه دیگری وجود دارد که در حال استفاده از ترمینال است. همچنین این سیگنال به صورت پیش‌فرض مشابه SIGTTIN عمل می‌کند.

برای ارسال سیگنال در شل می‌توانید از دستور زیر استفاده کنید:

```
1 kill -XXX PID
```

که XXX در آن پسوند نام سیگنال است.

برای مثال دستور زیر سیگنال SIGTERM را به پردازنده با شناسه ۱۰۰ ارسال می‌کند:

```
1 kill -TERM 100
```

در زبان C برای تغییر نحوه برخورد پردازنده کنونی با یک سیگنال، می‌توانید از تابع `sigaction` استفاده کنید. خود شل باید بیشتر سیگنال‌ها را نادیده بگیرد ولی زیرپردازنده‌های آن براساس یک عملکرد پیش فرض نسبت به آنها پاسخ دهند. مثلاً شل باید سیگنال SIGTTOU را نادیده بگیرد اما زیرپردازنده‌ها باید پاسخ دهند. توجه کنید که پردازنده‌های فورک شده از گرداننده سیگنال^{۲۲} پردازنده اصلی ارث‌بری می‌کنند. برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توانید به `man 2 sigaction` و `man 7 signal` مراجعه کنید. همچنین اطمینان حاصل کنید که ثابت‌های^{۲۳} `SIG_DFL` و `SIG_IGN` را بررسی کرده باشید. وظیفه اصلی شما در این قسمت این است که مطمئن شوید هر برنامه در گروه پردازنده خودش شروع به کار می‌کند. هم‌چنین وقتی یک پردازنده شروع به کار می‌کند، گروه پردازنده‌اش باید در حالت پیش‌زمینه قرار بگیرد. علاوه بر این نحوه برخورد شل با سیگنال‌ها باید به درستی پیاده‌سازی شود، به طور خاص سیگنال‌های `SIGQUIT`، `SIGTSTP` و `SIGTTOU` باید تنها بر روی برنامه پیش‌زمینه اثر بگذارد نه شل پس‌زمینه.

۷ پردازش پس‌زمینه

تاکنون شل به گونه‌ای بوده است که قبل از شروع برنامه بعدی منتظر اتمام برنامه‌های قبلی می‌ماند. بسیاری از شل‌ها امکان اجرای یک دستور در پس‌زمینه را با قرار دادن علامت `&` در انتهای خط فرمان فراهم می‌سازند. پس از شروع برنامه پس‌زمینه، شل به شما اجازه می‌دهد که پردازنده‌های بیشتری را بدون انتظار جهت اتمام پردازنده پس‌زمینه، شروع کنید. شل را به گونه‌ای تغییر دهید که فرمان‌هایی که با قالب مذکور وارد می‌شوند را در پس‌زمینه اجرا کند. توجه کنید که تنها باید پشتیبانی از پردازنده‌های پس‌زمینه را فراهم کنید و نیازی به پیاده‌سازی فرمان‌های داخلی نیست. پس از پیاده‌سازی این قسمت باید قادر باشید دستوراتی مشابه دستور زیر را اجرا کنید:

```
1 sleep 60 &
```

و بلافاصله پس از اجرای آن با استفاده از دستور `ps` پردازنده‌ی در حال اجرا در پس‌زمینه را ببینید. همچنین باید دستور جدید داخلی `wait` را اضافه کنید. این دستور صبر می‌کند تا تمام کارهای پس‌زمینه تمام شوند و سپس به حالت عادی باز می‌گردد. یعنی اگر پردازنده‌ای در پس‌زمینه در حال اجراست، وقتی این دستور را وارد کنیم، شل مدتی بدون چاپ خروجی می‌ماند و پس از اتمام کار پردازنده‌های پس‌زمینه، مجدداً اجازه‌ی وارد کردن دستورات بعدی را به ما می‌دهد. برای درک بهتر این دستور می‌توانید آن را در شل ماشین خود امتحان کنید.

²²signal handler

²³constant

می‌توانید فرض کنید که همواره پیرامون نویسه & فاصله وجود دارد. همچنین فرض کنید که این نویسه آخرین نشان^{۲۴} در آن خط فرمان است.

۸ دآوری

در استفاده از سیستم دآوری به نکات زیر دقت کنید:

- سیستم دآوری به صورت خودکار کدهای موجود بروی انشعاب master از مخزن‌های شما را بررسی خواهد کرد و این کار حتی اگر تمرین را با تاخیر می‌فرستید هم انجام خواهد شد. در واقع سیستم دآوری با هر پوش جدید بروی مخزن شما، کار دآوری را شروع می‌کند.
- اگر تمرین خود را با تاخیر می‌فرستید، سامانه دآوری نمره بدون تاخیر را اعلام می‌کند. برای اطلاع از قوانین ارسال با تاخیر تمرینات به قوانین درس مراجعه کنید.
- نمره‌ای که در نهایت سامانه دآوری به شما می‌دهد، بیشینه نمره شما در کامیت‌های مختلف نیست بلکه نمره آخرین کامیت شماست. هرگونه تحویل دادنی‌های دیگر مانند مستند گزارش که توسط سامانه دآوری نمره‌دهی نمی‌شوند مبتنی بر آخرین کامیت شما نمره‌دهی خواهند شد.
- از پوش کردن کامیت‌های متعدد در زمان کوتاه پرهیز کنید و در استفاده از سامانه دآوری دقت کافی را مبذول فرمایید؛ در غیر این صورت هرگونه مشکل در سامانه دآوری که منجر به کم‌شدن زمان مفید شما تا ضرب‌الاجل ارسال تمرین شود، بر عهده خودتان خواهد بود.
- دقت بفرمایید که سامانه دآوری ابزاری برای آزمودن عملکردها و قابلیت‌های کد شما نیست و صرفاً ابزاری برای نمره‌دهی است. بنابراین لطفاً از سامانه دآوری به عنوان آزمونگر صحت عملکرد کد خود استفاده نکنید و روی سیستم خودتان آزمون‌های لازم را انجام داده و سپس پوش کنید. بدین ترتیب، نیازی به پوش کردن متوالی هم پیدا نخواهید کرد.
- قسمت مربوط به کار با سیگنال‌ها دآوری خودکار نداشته و پس از پایان تمرین نمره‌دهی خواهد شد.

۹ تحویل دادنی‌ها

برای ارسال این تمرین باید کدهایی که در اختیار شما قرار داده‌ایم را به پوشه‌ای به نام `hw1` در مخزن شخصی خود انتقال داده و پس از ایجاد تغییرات مورد نظر تنها پرونده‌های `.h` و `.c` و `Makefile` را پوش کنید. لطفاً به هیچ عنوان پرونده‌های `.o` و پرونده‌های اجرایی را پوش نکنید. تنها تحویل دادنی این تمرین، کد مربوط به یک شل است که می‌بایست قابلیت‌های مطرح‌شده در قسمت‌های قبل را داشته باشد. توجه کنید که نام پوشه‌ی حاوی پرونده‌ها باید حتماً `hw1` (با حروف کوچک) باشد و در غیر این صورت کد شما دآوری نخواهد شد. توجه: شما موظف هستید که هر مرحله از تغییرات کدتان را کامیت کنید تا در صورت بروز مشکل، بتوانید به نسخه‌های قبلی بازگردید. می‌توانید تمرین خود را جهت نمره‌دهی با دستور زیر ارسال کنید:

```
1 git push origin master
```

در صورت داشتن هرگونه سوال در رابطه با درس و تمرینات، سوال خود را در سرور دیسکورد درس و در کانال مرتبط با سوال خودتان مطرح کنید. همچنین اگر در استفاده از سامانه طرشت به مشکلی برخوردید، آن را از طریق این ایمیل مطرح کنید.

²⁴token